

ขอสรุปและเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ปรารถนาจะให้ประชาชนได้ใช้สิทธิใช้เสียงในการปกครอง และหัวใจในการปกครองของระบอบดังกล่าวจำเป็นจะต้องผ่านกลไกที่สำคัญ คือ การเลือกตั้ง นับตั้งแต่คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้พยายามปรับปรุงการปกครองระบอบเดิมมาเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่ความพยายามดังกล่าวต้องประสบความล้มเหลวเนื่องจากปัญหานานัปการที่จะเห็นได้จากระบบการเมืองของไทยไม่ราบรื่น และมักจะเกิดการปฏิวัติ รัฐประหารอยู่เนือง ๆ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งจึงทำให้การเลือกตั้งถูกกำหนดขึ้น ตามสัปดาห์ของการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ผลการเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมาปรากฏว่าประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญและไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำกว่า ๕๐% การศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะช่วยให้เห็นถึงแนวโน้มของการเลือกตั้งในอนาคต ประชาชนให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งมากขึ้นเพียงใด การศึกษาทัศนคติของประชาชนอำเภออินทร์บุรีที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงมุ่งศึกษาถึงโลกทรรศน์ ที่มีต่อการเลือกตั้งอันประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนทางการเมือง และความสำนึกทางการเมืองของประชาชน

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ลักษณะทั่วไปของประชาชนอำเภออินทร์บุรี ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางกานเกษตรกรรม อาชีพทางค้าธุรกิจ การค้า และรับจ้างไม่มากนัก ยกเว้นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอินทร์บุรี ซึ่งประกอบธุรกิจการค้ามากกว่าประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๒๓ - ๕๕ ปี และมีระดับการศึกษาไม่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่ สำหรับประชาชนในเขตเทศบาลมีการศึกษาสูงกว่าในชนบท

๒. ความรู้ทั่วไปในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางไม่สูงมากนัก ประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่า ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ดำรงตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรี และทราบชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๑๘ จำนวน ๒ คน ได้ถึง ๖๖.๕๔ % แต่ไม่สามารถจำชื่อผู้วาราชการจังหวัดปราจีนบุรีคนปัจจุบันได้ จำนวนถึง ๘๑.๓๖ % และไม่ทราบชื่อนายกเทศมนตรีตำบลบึงนครบุรี จำนวนถึง ๘๐.๐๗ % แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระดับชาติเฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ เท่านั้น ส่วนในรายละเอียดที่เกี่ยวกับระดับจังหวัดและเทศบาลที่อยู่ใกล้ตัวและมีความสำคัญไม่น้อย แต่สื่อมวลชนไม่ได้อธิบายถึงบ่อยครั้ง จึงทำให้ประชาชนเกิดความสนใจน้อยและไม่ทราบชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้วาราชการจังหวัด สรุปแล้วประชาชนมีความรู้ทางการเมืองพื้นฐานพอสมควร ส่วนในรายละเอียดประชาชนยังมีความรู้ไม่เพียงพอ จึงจำเป็นจะต้องสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น

๓. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งพอสมควร โดยเข้าใจถึงการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและรวมเขต และทราบว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต จำนวน ๗๑.๒๐ % (ตาราง ๑๑) และมีจำนวน ๒๗.๒๓ % ที่ให้คำตอบว่าไม่ทราบว่าจังหวัดปราจีนบุรีมีการเลือกตั้งแบบใด และประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่าจะมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอบึงนครบุรีได้ ๒ คน จำนวน ๗๘.๒๐ % (ตาราง ๑๒)

ส่วนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนราษฎร ประชาชนมีหลักการกำกับกัน คือ ประชาชนจำนวน ๒๘.๐๑ % ตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยยึดถือนโยบายของพรรคการเมือง และประชาชนจำนวน ๒๓.๓๕ % ยึดถือทั้งนโยบายของพรรคการเมืองและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ซึ่งจำนวนทั้งสองมีค่าใกล้เคียงกัน (ตาราง ๑๓) แต่มีประชาชนบางส่วนประมาณ ๓๑.๕๑ % ไม่สามารถให้คำตอบได้ว่ายึดถืออะไรเป็นหลักในการเลือกตั้ง

โดยสรุป ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งขั้นพื้นฐานพอสมควร แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่สามารถถ่ายทอดความรู้เบื้องต้นไปสู่ประชาชนในชนบท สำหรับความรู้ในรายละเอียดประชาชนไม่สามารถรับได้ เนื่องจากมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ และยังขาดประสบการณ์และการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งต้องใช้เวลานาน อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด แมว่าจะใกล้วันเลือกตั้ง อาจเป็นไปได้ว่า

ประชาชนตัดสินใจเลือกตั้งเพียงชั่วคราว ดังนั้น การทำนายผลการเลือกตั้งจึงเป็นไปได้ยาก

๔. ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๕ โดยให้คำตอบว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก จำนวน ๑๘.๘๘ % และให้คำตอบว่าเป็นสิ่งจำเป็นเป็นจำนวน ๕๕.๒๕ % (ตาราง ๑๖) และทั้งนี้จะไปตรวจดูรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนในบ้านเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง

สำหรับความสนใจชาวกราวเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ ประชาชนจำนวน ๑๖.๓๔ % ตอบว่าสนใจชาวการเลือกตั้งมาก และจำนวน ๕๘.๓๖ % ตอบว่าให้ความสนใจ (ตาราง ๒๔) โดยมีวิทยุ ใบปลิวหาเสียง และประกาศของอำเภอและกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นแหล่งกระจายข่าวเรื่องความสำคัญตามลำดับ และพบว่าวิทยุเป็นสื่อมวลชนแหล่งเดียวที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด ส่วนสื่อมวลชนอื่น ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ ทีวี ไม่สามารถจะเข้าถึงประชาชนในชนบทได้มากนัก

ส่วนการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางกิจกรรมทางสังคมและมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในทางกิจกรรมมากนัก ประชาชน ๗๓.๕๓ % ตอบว่าไม่เคยดำรงตำแหน่งใดเลย มีจำนวนน้อยที่ตอบว่าเคยเป็นกรรมการวัด กรรมการโรงเรียน ฯลฯ (ตาราง ๒๕) ในจำนวนนี้จะพบว่าประชาชนตำบลหาคางแก้วมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าตำบลอื่น ๆ และให้คำตอบว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแน่นอนในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๕ มากกว่าตำบลอื่น ๆ (ตาราง ๓๒) แสดงว่า การมีส่วนร่วมทางกิจกรรมของประชาชนตำบลหาคางแก้วย่อมมีความสัมพันธ์และสร้างความเชื่อมั่นที่มีต่อระบบการเมืองให้กับประชาชนได้มากกว่าตำบลอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยจะเลือกผู้ใดไว้เป็นจำนวนมากกว่า ๕๐ % แมว่าจะใกล้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๕ แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงไม่สามารถจะตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนใด และประชาชนส่วนใหญ่มากกว่า ๕๐ % ไม่เคยติดตามผลการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดปราจีนบุรีชุดก่อนเลย (ตาราง ๓๗) อาจจะเป็นเพราะไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับการเมือง จึงไม่ให้ความสนใจ หรืออาจจะเป็นเพราะความจำเป็นต้องประกอบอาชีพจนไม่มีเวลาให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อมั่นตนเองที่จะตัดสินใจเลือกสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรด้วยตนเอง และไม่ปรึกษากับผู้ใด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าขณะที่ประชาชนไม่มีความรู้ทางการเมือง และไม่เคยติดตามผลการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดก่อนเลย แต่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่ปรึกษากับผู้ใด น่าจะเป็นไปได้ว่า ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยอาศัยความรู้จักส่วนตัวมากกว่าหลักการ

๕. ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองและการปกครอง ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่คัดค้านระบบการเมือง แม้ว่าจะมีความห่วงใยในระบบรัฐสภาแต่ประชาชนส่วนใหญ่จำนวน ๖๑.๐๘ % ก็ยังมีความเชื่อมั่นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำตามคำมั่นสัญญาที่ไว้ไว้ไต่ถาม (ตาราง ๓๘) และเห็นว่าประชาชนควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองแสดงว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง และไม่เชื่อว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรก

สำหรับความเห็นที่เกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง ประชาชนส่วนใหญ่มากกว่า ๕๐ % ให้ความสำคัญกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ตาราง ๔๐) ดังนั้น แม้ว่า จะปกครองในระบอบเผด็จการประชาชนก็ยังต้องการความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เพื่อประกอบอาชีพมากกว่าที่จะเห็นความห่วงใยทางการเมืองที่เกิดจากการต่อสู้เรียกร้องทาง ๆ ตามระบอบประชาธิปไตย แสดงว่าประชาชนต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง และเคียดแค้นมากกว่าความชอบธรรมที่มาจากการเลือกตั้ง

แม้ว่าผลการวิจัยจะปรากฏออกมาในลักษณะที่น่าพอใจหลายประการว่า ประชาชนมีทัศนคติที่คัดค้านการเมืองและการปกครอง โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘ ครั้งนี้ส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง ต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ยังมีประชาชนบางส่วนมีลักษณะตรงข้าม สภาพเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนเริ่มให้ความสนใจกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันความเคยชินดั้งเดิมในระบบเผด็จการ หรืออำนาจนิยมซึ่งได้รับการปลูกฝังมาในอดีต ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนขึ้นในทางความคิด แม้ว่า จะเอาการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้ แต่ในขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังต้องการความเฉียบขาด ในการปกครองประเทศเพื่อความสงบเรียบร้อยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ประชาชนเริ่มมีแนวโน้มจะเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งมากขึ้น เนื่องจากได้รับการศึกษาและประสบการณ์ทางการเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดความรู้ความเชื่อมั่น และต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำมาซึ่งความผูกพันในทางการเมือง ตลอดจนมีโอกาสสร้างความ

มีนกงให้ระบบรัฐสภาได้มากขึ้นในอนาคต

สรุปวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๑๕ และแนว
โน้มที่มีต่อการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรในอนาคต

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ขั้นพื้นฐานทางการเมืองและการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่พอสมควร แม้ว่าประชาชนจะได้รับการศึกษาน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนชาวอำเภอภินทรบุรีซึ่งมีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.๔) และต่ำกว่านั้นลงไปจำนวนกว่า ๘๐% แต่ประชาชนก็ทราบชื่อนายกรัฐมนตรี ทราบชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี ตลอดจนให้ความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากพอสมควร

การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยจำเป็นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นหลัก ตลอดจนการแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองและวิพากษ์วิจารณ์ผลการทำงานของรัฐบาล ตลอดจนมีความเชื่อในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาก แม้ว่าจะมีการปฏิวัติ รัฐประหาร เกิดขึ้นบ่อยครั้งจนมีผลทำให้การเมืองการปกครองของไทยต้องขาดการต่อเนื่อง และมีลักษณะล้มลุกคลุกคลานตลอดเวลา นอกจากนี้ยังประสบปัญหาในเรื่องการศึกษาซึ่งมีระดับต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจนและมีสภาพการคมนาคมไม่สะดวก ประกอบกับผู้สมัครไม่ไ้กระตุนให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งมากนัก เนื่องจากมีระยะเวลาจำกัด แต่ประชาชนชาวอำเภอภินทรบุรีก็มีความศรัทธาต่อระบบการเมืองการปกครอง และเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สำหรับคำกล่าวที่ว่า การปกครองของไทยมีความวุ่นวายในระบบรัฐสภา มีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จนกระทั่งช็อกกันว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่สำหรับผลการวิจัยพบว่าประชาชนในอำเภอภินทรบุรีมีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย จึงสนใจและต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

จากผลของการวิจัยดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้สมมติฐานที่ตั้งไว้ไม่ถูกต้อง คือผลการวิจัยที่ปรากฏว่าประชาชนในเขตอำเภอภินทรบุรีในอัตราส่วนที่สูงพอสมควร มีความรู้ความเข้าใจ

ทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดัปลานกลาง ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
 ก่อนข้างดี และให้ความสนใจในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวการเลือกตั้ง แม้ว่า
 ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกิจกรรมระดับท้องถิ่นมากเท่าที่ควรก็ตาม การที่
 ผู้วิจัยสรุปว่าผลการศึกษาปฏิเสธสมมติฐานเดิมที่ตั้งไว้ ก็เพราะได้พิจารณาความรู้ความเข้าใจทาง
 การเมือง การมีส่วนร่วมและแสดงออกทางการเมือง และความสำนึกทางการเมืองของประชาชน
 ในอำเภอภินทรบุรีควบคู่ไปกับระดับความรู้ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของอำเภอนั้นด้วย แม้ว่า
 ประชาชนส่วนใหญ่จะมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และมีประสบการณ์ทางการเมืองน้อยเพราะการ
 เลือกตั้งในประเทศไทยขาดคอนโมสม่าเสมอ เนื่องจากมีการปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้งในระยะ
 เวลา ๔๐ กว่าปีที่ผ่านมาก็ตาม แต่กระนั้นประชาชนในชนบทก็ยังมีความสนใจและกระตือรือร้น
 ที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่พอ
 ประมาณ

การที่ประชาชนในอำเภอภินทรบุรีมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการเลือกตั้ง โดย
 ให้ความเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นและตั้งใจจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นส่วนใหญ่เป็นเครื่องแสดงให้เห็น
 ถึงการตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้ง แม้ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในอำเภอ
 ภินทรบุรีจะประสบปัญหาเนื่องจากความจำเป็นในการประกอบอาชีพและเหตุจำเป็นอื่น ๆ แต่ผลการ
 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในอำเภอภินทรบุรี ในการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้ง
 ขอมสมาชิกสภาเทศบาล และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ประการ
 สำคัญที่สุด คือ ผลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในอำเภอภินทรบุรีนี้อยู่ในเกณฑ์เดียวกับผล
 การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับทั้งจังหวัด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 หากว่าได้มีการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องและให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือกตั้งบ่อยครั้ง ซึ่งจะทำให้
 ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในคราวต่อไปมาก
 ขึ้น

ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย

๑. ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ปัญหาในการวิจัยทัศนคติของ

ประชาชนที่มึนต่อการเลือกสิ่งสำคัญ คือ การออกแบบสอบถาม แบบสอบถามจำเป็นจะต้องตั้งคำถามให้ถูกต้องชัดเจน เขาใจง่าย ตลอดจนสามารถวัดผลในสิ่งที่ต้องการจะทราบได้ถูกต้อง การวัดทัศนคติของประชาชนเป็นการวัดความรู้สึกนึกคิด ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งหมด แต่ก็ได้ทำการทดสอบประชาชนในอำเภอบึงนารางบุรีกลุ่มหนึ่งมาแล้ว จึงเชื่อว่าการวิจัยครั้งนี้คงจะมีความถูกต้องและสมบูรณ์พอสมควร

๒. ปัญหาเรื่องการสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างนี้เป็นปัญหาสำคัญของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การสุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูลมักจะประสบปัญหาในด้านการให้ความร่วมมือเนื่องจากการสุ่มตัวอย่างนี้ไม่สามารถกำหนดตัวบุคคลแน่นอนได้ เนื่องจากผู้ที่ทำการสุ่มตัวอย่างไม่มีตัวอย่างเพราะไปประกอบอาชีพในท้องที่อื่น ผู้ทำการวิจัยจึงได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ (Simple Random Sampling) ซึ่งถือว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน โดยมอบแบบสอบถามให้ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดออกไปสัมภาษณ์ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

๓. ปัญหาความร่วมมือของประชาชน ขณะที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน ผู้วิจัยได้ออกสั่งแจกการณและสอบถามประชาชนตามตำบลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่เนื่องจากประชาชนยังมีระดับการศึกษาต่ำ และไม่คุ้นเคยกับการสอบถาม ประชาชนบางคนจึงหวาดระแวงไม่ไว้วางใจและบางคนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร นอกจากนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และบางคนถึงกับมีมือปืนคุ้มกันเป็นจำนวนมาก การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสั่งแจกการณและศึกษาพฤติกรรมของประชาชนและผู้สมัครรับเลือกตั้งไปคล้ายในคราวเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การสอบถามทัศนคติของประชาชนเป็นเพียงการถามถึงความคิดเห็นเท่านั้น ประชาชนอาจจะไม่ทำอย่างที่ให้ความเห็นก็ได้

ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอวิธีการแก้ปัญหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ถ้าพิจารณาถึงมูลเหตุที่ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เพราะผู้วิจัยไปรับราชการที่อำเภอบึงนารางบุรีไม่มากนัก ยังไม่คุ้นเคยกับประชาชน การสั่งแจกการณและสอบถามทัศนคติบางอย่างจึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือมากเท่าที่ควร การแก้ปัญหานี้ ผู้วิจัยต้องเข้าไปอยู่ในแหล่งท้องที่นั้นนานพอสมควร ตอนที่ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อสั่งแจกการณและสร้างความสนิทสนมกับประชาชนซึ่งจะทำให้ได้รับความร่วมมือมากขึ้น

สำหรับในด้านการเงิน ควรจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลที่สนับสนุน
ในการวิจัย หรือได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลที่ได้รับประโยชน์จากการวิจัย เช่น กระทรวง
มหาดไทย หรือกรมการปกครอง เพื่อให้การวิจัยได้รับความสะดวกและความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยศึกษาต่อ

๑. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยในทัศนคติที่มีต่อการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เพื่อเปรียบเทียบระหว่างประชาชนอำเภออินทร์บุรี และอำเภออื่น ๆ ว่ามีโลกทรรศน์ต่อการเลือก
ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพฤติกรรมทางการเมือง แตกต่างกันหรือไม่ โดยมีข้อสังเกตุว่าอำเภอ
ข้างเคียงอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันจะมีโลกทรรศน์แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

๒. ควรจะได้ศึกษาวิจัยโลกทรรศน์และพฤติกรรมของประชาชนอำเภออื่น ที่มีผู้ไป
ใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นจำนวนมาก เพื่อหาความแตกต่าง ตลอดจนหาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดใหญ่ประชาชน
มีโลกทรรศน์และพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป

ขอเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

เพื่อให้ระบบการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความมั่นคงมากขึ้นและ
ให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุง
แก้ไขการดำเนินงานบางอย่าง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการแห่งประชาธิปไตย และให้
ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ตลอดจนมีทัศนคติที่ถูกต้อง เมืองและการปกครอง
จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขปัญหาขอปกครอง ตลอดจนเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้กับ
ประชาชนอย่างแท้จริง สืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย
เพราะมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองน้อย ประกอบกับไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง การแก้ไขปัญหาก็อาศัยแนวทางดังกล่าวเป็นทางแก้ไขปรับปรุง กล่าวคือ การถ่ายทอด
ความรู้ทางการเมืองให้กับประชาชนชั้นมูลฐานซึ่งได้แก่ การศึกษา เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้
ทางการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เท่านั้น และภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้วก็ไม่มีโอกาส
ได้ใช้ความรู้ดังกล่าวที่มีอยู่ ดังนั้น ในระยะเพียงไม่กี่ปีแรกที่สำเร็จการศึกษาก็หมด การศึกษาจึงเป็น

สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในปัจจุบันการศึกษาของ
 ไทยยังมีได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่าที่ควร โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งในเขตชนบท ครูที่ทำการสอนเด็กนักเรียนยังไม่มีความรู้ที่พอ การสอนก็เป็นเพียงสอนให้
 เด็กสอบได้ และมีโคปลูกฝังให้เด็กแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสอนหนังสือเด็ก
 ครูควรจะได้ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดริเริ่ม และสอดแทรกหลักเกณฑ์ประชาธิปไตยลงไปด้วย
 เป็นคนว่า ให้มีการเสนอข้อผู้ที่สมควรจะเป็นหัวหน้าชั้น และให้มีการออกเสียงว่าใครควรจะเป็น
 หัวหน้าชั้น หรืออธิบายความเป็นมาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจ
 นอกจากนี้การสอนในชั้นเรียน ครูควรจะได้สอนให้เด็กรู้จักใช้เหตุผลมากกว่าการเชื่อฟังอย่างเดียว
 บ่อยครั้งจะพบว่า เด็กนักเรียนไม่ยอมเชื่อฟังผู้ปกครองที่สอนให้ทำการบ้าน โดยอ้างว่าครูไม่ได้สอนวิธี
 เกี่ยวกับที่ผู้ปกครองสอน และไม่ยอมฟังเหตุผลผู้ปกครอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กเชื่อฟังครูมากกว่า
 จะฟังเหตุผล ภายหลังจากจบการศึกษาแล้วก็ควรจะได้มีการรื้อฟื้น หรือทบทวนความรู้ที่เคยศึกษามา
 บ้างในบางครั้ง หรือเมื่อเด็กจบการศึกษาและหันไปประกอบอาชีพแล้ว ก็ควรจะถ่ายทอดความรู้ทาง
 การเมือง (Political Socialization) ตลอดจนปลูกฝังความคิดริเริ่มและให้มีส่วนร่วม
 ทางการเมือง ผู้วิจัยออกสังเกตการณ์ตามชนบทโดยเฉพาะอำเภออินทร์บุรีพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่
 ภายหลังจากที่จบการศึกษาแล้ว หันมาประกอบอาชีพทำไร่นา จึงเป็นเหตุให้เห็นห่างจากข่าวสาร
 ความรู้ทางการเมือง และขาดการร่วมมือเพราะไม่มีความรู้ลึกซึ้งในกิจกรรมนั้น ๆ ดังนั้น จึง
 ควรให้ประชาชนในชนบทได้มีการประชุมและถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง ตลอดจนสอดแทรกความ
 คิดเห็นทางการเมืองให้ประชาชนได้ทราบอยู่เนือง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนให้เกิดความ
 ตื่นตัวตลอดเวลา โดยปกติประชาชนจะ ต้องออกไปทำไร่นาและไม่ค่อยมีโอกาสเข้าร่วมประชุม
 การรับทราบข่าวสารจากทางราชการจึงกระทำโดยยาก ผลการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองเป็นสิ่ง
 จำเป็นและเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังอยู่ในจารีตประเพณี ดังนั้น ในวันพระ หรือวันเทศกาลทาง
 ศาสนาประชาชนส่วนใหญ่จะพร้อมใจกันไปทำบุญที่วัด การประชุมชี้แจง ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้
 ทางการเมืองจึงสามารถกระทำได้ในวันดังกล่าว โดยส่งเจ้าหน้าที่ออกมาอบรม ตลอดจนอธิบายให้
 ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับระบอบการเมืองและการปกครอง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่
 วิทยากรควรจะได้รับ การอบรม หรือเป็นผู้ที่มีความรู้พอสมควร ซึ่งได้แก่ ปลัดอำเภอ ศึกษาธิการ
 อำเภอ พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการประจำตำบล ครู ฯลฯ มาเป็นผู้ทำหน้าที่วิทยากรดังกล่าว

นอกจากนี้ ควรฝึกฝนให้ประชาชนใคร่จึกความสำคัญของการเลือกตั้ง ตลอดจนขั้นตอนของการเลือกตั้ง เพื่อว่าประชาชนจะได้มีความเชื่อมั่นตนเองในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้เสีย ทั้งนี้จากการสังเกตการณ์พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เคยชินกับการเลือกตั้ง และไม่มั่นใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ การเลือกตั้งกำนันใช้วิธีชักหมายเลข แล่นำมาติดบัตร การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้วิธีกากบาท X นอกจากนี้ จำนวนสมาชิกที่สมัครรับเลือกตั้งแตกต่างกัน ทำให้ประชาชนมีความสับสน และไม่เข้าใจวิธีการเลือกตั้ง โดยเฉพาะประชาชนในอำเภอ กบินทร์บุรีมีความสับสน เนื่องจากได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดเสร็จสิ้นไปไม่นาน ครั้นมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘ ประชาชนบางส่วนจึงไม่ทราบว่า จะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งใคร่คน และไม่เข้าใจวิธีการไปใช้สิทธิลงคะแนน แม้ว่าจะได้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบแล้ว แต่ก็เป็นเพียงความเข้าใจผิวเผิน การแสดงตนเพื่อขอให้ใช้สิทธิ การกากบาท ตลอดจนการหย่อนบัตรลงในหีบบัตรนั้น ประชาชนยังไม่เข้าใจดีพอ และไม่มีความมั่นใจ ดังนั้น การไปใช้สิทธิจึงไปเป็นกลุ่ม และมีการสอบถามกันว่าควรจะต้องเลือกผู้สมัครคนใด ตลอดเวลา ซึ่งประชาชนอาจถูกชักจูงได้ง่าย

อย่างไรก็ตาม การเพิ่มพูนความรู้ให้กับประชาชนในอำเภอกบินทร์บุรี ควรดำเนินการดังนี้

๑. ควรอบรมและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการ เมืองขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน โดยการชี้แจงถึงที่มาของการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสภาตำบล ตลอดจนอำนาจหน้าที่ เพื่อเป็นการวางพื้นฐานให้ประชาชนได้ทราบถึงขั้นตอนการทำงานของรัฐบาล และสนใจติดตามข่าวความเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นการสร้างความสำนึกทางการเมือง ความรับผิดชอบในหน้าที่ร่วมกัน อันเป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง และเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันมากกว่าการละทิ้งร่วมกัน (Common Neglect) เป็นทางไปสู่ความเฉื่อยชาในที่สุด

๒. ควรฝึกฝนให้ประชาชนใคร่จึกความมีระเบียบวินัย (Discipline) และอดทนต่อความยุ่งยากสลับซับซ้อน (Complexity) ลักษณะนิสัยของประชาชนในชนบท รวมทั้ง

ประชาชนในอำเภอบึงนารางบุรีมีสภาพคล้ายคลึงกัน คือไม่ชอบความมีระเบียบวินัย และความยุ่งยากซับซ้อน การประชุมลูกบ้าน การประชุมสภาตำบล ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ มักจะทำกันอย่างง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ (Informal) ในบางครั้งมักจะทำกันอย่างครึ่งเล่นครึ่งจริง เป็นที่น่าขบขันที่ประธานกล่าวในที่ประชุม ลูกบ้านก็จะโห่ หรือพูดจาล้อเลียนประธาน การเสนอความคิดเห็น ตลอดจนการปฏิบัติงานไม่เอาจริงจังเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังต้องฝึกฝนให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนของการทำงาน เพื่อจะได้เกิดความอดทนและเข้าใจต่อความยุ่งยากสลับซับซ้อนของระบบ ในอำเภอบึงนารางบุรีประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจระบบการทำงานดังกล่าว ดังนั้น เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ปรากฏว่าราษฎรบางคนไม่มีบัตรประชาชนแสดงตนเพื่อใช้สิทธิหรือจำบ้านเลขที่ของตนเองไม่ได้ หรือไม่เข้าใจการเข้าไปใช้สิทธิในคูหาเลือกตั้ง จึงไม่ยอมเข้าไปแสดงตนเพื่อขอใช้สิทธิ เพราะเห็นว่าเกิดความยุ่งยาก หรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด แม้กระทั่งกิจการบางอย่าง ซึ่งเป็นประโยชน์กับประชาชนแต่มีความยุ่งยาก ประชาชนก็ไม่สนใจ เช่นการส่งเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย เมื่อทางราชการต้องการหลักฐานทะเบียนสมรส หรือบัตรประชาชน ผู้ขอรับการส่งเคราะห์ก็ไม่ขอรับการส่งเคราะห์ เพราะการทำหลักฐานดังกล่าวเกิดความยุ่งยาก

๓. ควรจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ขึ้น เนื่องจากสภาพอำเภอบึงนารางบุรีมีลักษณะเป็นโคกสลับแอ่งและประกอบอาชีพอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ดังนั้น การติดต่อและดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ จึงควรจะได้จัดตั้งเป็นรูปกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มสหกรณ์หรือชมรมต่าง ๆ โดยเฉพาะบุคคลวัยหนุ่มสาว ควรจะได้จัดกลุ่มหนุ่มสาวของหมู่บ้านขึ้นเพื่อทำประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน ตลอดจนเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบและพร้อมที่จะเป็นผู้นำต่อไปในอนาคต นอกจากนี้การจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ยังเป็นการจัดตั้งโครงสร้างและรูปแบบพื้นฐานทางการบริหารขั้นต้นให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ การจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมจึงเป็นการรวมกลุ่มคนให้เขามาร่วมในกิจกรรมทั้งยังเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเผยแพร่ข่าวสารซึ่งกันและกัน การจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมขึ้นจึงเป็นการกระตุ้นประชาชนให้ตื่นตัว และเห็นคล้อยตามผู้นำของท้องถิ่นในคามริเริ่มที่จะจัดทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เป็นประโยชน์กับท้องถิ่น

๔. ควรแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากประชาชนอำเภอบึงนารางบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางกานเกษตรกรรม และสภาพของอำเภอบึงนารางบุรีมีน้ำท่วมทุกปี จึงทำให้ผลผลิตของประชาชน

ไม่อยู่ในสภาพดี ดังนั้น การแก้ปัญหาในระยะยาวจึงควรที่จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการหลายฝ่าย โดยเฉพาะกรมชลประทานและหน่วยงานกานการ เกษตร เพราะเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เวลาเกิดโรคพืชระบาด ชาวบ้านจึงจะมาขอคำแนะนำเพื่อแก้ไขความเสียหายมากกว่าที่จะได้มีการวางแผนป้องกัน มิให้เกิดขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลควรจัดหาตลาดให้กับประชาชน เพื่อแก้ปัญหาความเค็มครองทางเศรษฐกิจประชาชน

๕. ควรเผยแพร่ความรู้และข่าวสารนอกเหนือไปจากการศึกษา การศึกษาของประชาชนอำเภอकिनทร์ส่วนใหญ่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หลังจากนั้นต้องออกมาประกอบอาชีพ และมิได้รับการรื้อฟื้นและไขความรู้ให้ เป็นประโยชน์ ผู้ที่จบการศึกษาส่วนใหญ่จึงอ่านและเขียนไม่ได้ ดังนั้น จึงควรที่จะใคร่พินความรู้ที่ใดเรียนมา โดยการจัดโครงการสอนหนังสือพจนานความรู้ผู้ที่ไ้จบการศึกษาไปแล้วในช่วงระยะเวลาว่างซึ่งอาจจะเป็นฤดูแล้ง และจัดทำห้องสมุดสำหรับตำบลหรือหมู่บ้านนั้น เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นได้ใช้ประโยชน์และติดตามข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์รวมข่าวประชาชนในชนบทโคทราบ ซึ่งอาจจะจัดตั้งไว้ที่ร้านค้าในบริเวณปากทางเขาหมู่บ้านที่รถประจำทางจะจอดนานและจอดรับคน และจัดทำป้ายประกาศข่าวและการสอดแทรกบทความเกี่ยวกับประชาธิปไตยขึ้นพื้นฐานซึ่งจะทำให้ประชาชนทราบและทันต่อข่าวคราวตลอดจนเกิดความตื่นตัวมากขึ้น

๖. ควรลดจำนวนพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองมีลักษณะเป็นพรรคการเมืองอย่างแท้จริง จึงควรที่จะมีมาตรการจำกัดพรรคการเมืองให้เหลือพรรคที่น้อยที่สุด เพื่อที่จะได้เป็นระบบสองพรรค ทั้งนี้เพราะพรรคการเมืองส่วนใหญ่มีนโยบายคล้ายคลึงกัน หากแต่ไม่ใคร่ร่วมกัน เพราะความรู้สึกส่วนตัวหรือความต้องการที่จะเป็นผู้นำพรรค ผู้สมัครส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งพรรคขึ้นเอง การจำกัดพรรคจึงควรกำหนดจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง กำหนดวงเงินค่าปรับไว้จำนวนสูง กำหนดจำนวนผู้รับรองพรรค ตลอดจนจำกัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียง เพื่อป้องกันการทุ่มค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง การลดจำนวนพรรคการเมืองจึงมีลักษณะคล้ายกับการบีบบังคับ (Force) พรรคการเมืองให้เหลือพรรคน้อยลง

อย่างไรก็ตาม จะพบว่าในระยะหลัง ๆ นี้ประชาชนเพิ่มจะเห็นความสำคัญของพรรคการเมืองมากขึ้น ซึ่งปรากฏว่าการเลือกตั้งในปี ๒๕๑๔ พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง

จากประชาชนจำนวนมากเป็นพรรคใหญ่และมีเพียงไม่กี่พรรค แสดงว่าหากประชาชนได้มีการเลือกตั้งบ่อยครั้งขึ้น ย่อมจะเกิดความเคยชินและเข้าใจระบบพรรคการเมืองมากขึ้น ซึ่งจะกลายเป็นระบบสองพรรคไปในที่สุด

นอกจากนี้ควรจะได้มีการจัดพิมพ์อนุสาร หรือสอศแพร่กระจายทางสถานีวิทยุท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตย ขั้นตอนการเลือกตั้ง ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น และเข้าใจวิธีการเลือกตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยพิจารณานโยบายพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล อย่างไรก็ตามการจะให้ประชาชนเลือกนโยบายพรรคการเมืองจำเป็นจะต้องมีพรรคการเมืองที่ใหญ่ และมีนโยบายของพรรคที่แตกต่างกันเพื่อให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกมากกว่าที่จะมีพรรคการเมืองหลายพรรค แต่มีนโยบายพรรคการเมืองเหมือนกันหมด จนประชาชนไม่สามารถตัดสินใจจะเลือกพรรคใดได้

๗. ควรเปลี่ยนแนวความคิดจากระบบสังคมเก่ามาสู่สังคมใหม่เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักระบบการเมืองดีขึ้น จึงควรจะให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงระบบประชาธิปไตย และหันมารับค่านิยมสมัยใหม่มากกว่าที่เป็นปัจจุบัน เป็นต้นว่า การใช้เหตุผลที่กว้างกันมากกว่าที่จะเชื่อตามผู้ใหญ่บอก การทำให้ประชาชนรู้จักการเรียกร้องและการตอบสนอง (Demand & Supply) จากระบบการเลือกตั้ง ซึ่งตรงกับความต้องการของตนมากกว่าที่จะไปเรียกร้องขอเงินทองจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๘. ควรเพิ่มขยายการสื่อสาร การติดต่อดูสารระหว่างหน่วยเลือกตั้งกับศูนย์อำนาจการเลือกตั้งเป็นสิ่งจำเป็นมาก ทั้งนี้เพราะหน่วยเลือกตั้งมีหลายหน่วยกระจายออกไปตามพื้นที่ตำบลต่าง ๆ ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งจึงไม่สามารถจะติดตามข่าวได้ตลอดเวลา การสื่อสารโดยปกติใช้วิทยุสนามติดต่อกันระหว่างศูนย์อำนาจการเลือกตั้งและหน่วยเลือกตั้ง ปัญหาการสื่อสารที่สำคัญ คือ ทางราชการไม่สามารถจะจัดหาเครื่องมือในการสื่อสารให้ครบทุกหน่วยเลือกตั้งได้ การติดต่อกันระหว่างหน่วยเลือกตั้งไม่ค่อยชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางกรมการปกครองได้ออกระเบียบให้รายงานผลการเลือกตั้งทุก ๑ ชั่วโมง ผลปรากฏว่าทุกหน่วยเลือกตั้งรายงานผลการเลือกตั้งเข้าพร้อม ๆ กัน ทำให้ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งรับฟังไม่ได้ จุดประสงค์ของการให้รายงานผลการเลือกตั้ง

ก็เพื่อต้องการทราบความเคลื่อนไหว ปัญหาอุปสรรคตลอดจนสถิติจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น การติดต่อสื่อสารจึงควรจะให้ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งติดต่อไปตามหน่วยเลือกตั้งที่ละหน่วย ขอทราบ ผลการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันความวุ่นวายที่จะเกิดขึ้น

๘. ควรลดเวลาปิดการลงคะแนนเสียงให้เร็วขึ้น ตามกฎหมายเลือกตั้งระบุให้เปิด และปิดหน่วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เวลา ๐๘.๓๐ น. - ๑๗.๐๐ น. เพื่อเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือก ตั้งมากในช่วงเวลา ๐๙.๐๐ น. - ๑๑.๐๐ น. ส่วนในช่วงบ่ายและระยะใกล้เวลาจะปิดการ เลือกตั้งปรากฏว่ามีผู้ไปใช้สิทธิอยู่น้อยมาก การปิดเวลาการเลือกตั้งเร็วขึ้นจึงไม่มีผลเสียต่อการ เลือกตั้งแต่อย่างใด การปิดเวลาการลงคะแนนเสียงข้ามมีผลทำให้หน่วยการเลือกตั้งที่อยู่ไกลได้รับความ ล้าช้า และเกิดความผิดพลาดในการทำงานโดยรวมทั้งอาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ ทั้งนี้เพราะหลังจากปิดเวลาการเลือกตั้งแล้ว บางหน่วยเลือกตั้งไม่มีไฟฟ้าใช้และทองโซ ตะเกียง การนับคะแนนจึงอาจผิดพลาดได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจะรีบร้อนนำเอาหีบบัตร เลือกตั้ง ส่งคืนศูนย์อำนาจการเลือกตั้ง เพื่อจะได้รับประทานอาหารเย็น จึงทำให้หีบแผ่น ผ.ท. ต่าง ๆ เช่น แผ่นประกาศผลการนับคะแนน ตลอดจนอุปกรณ์การเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง ทั้งหมด จึงทำให้เกิดความวุ่นวายเพราะแผ่น ผ.ท. บางอย่างต้องนำส่งจังหวัด

๑๐. ควรเพิ่มหน่วยเลือกตั้งให้มากขึ้น เนื่องจากหน่วยเลือกตั้งบางแห่งอยู่ไกล การเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งทำให้เสียเวลามาก ประชาชนจึงไม่นิยมไปใช้สิทธิ ยกเว้นแต่ผู้สมัคร จะนำรถมารับ-ส่ง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่ได้นึกถึงความ จำเป็นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่อย่างใด หากแต่เกิดจากการเอารถรับ-ส่ง หรือเอาเงินให้ เพื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่า ดังนั้น จึงควรเพิ่มหน่วยเลือกตั้งให้มากขึ้นเพื่อว่าประชาชนจะได้ไป ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยตนเอง

๑๑. ควรฝึกอบรมและชักจูงเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้เข้าใจระเบียบ อย่างถ่องแท้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเลือกตั้งอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะขั้นตอนต่าง ๆ มีมากมาย ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ เลือกตั้งสับสน และดำเนินการผิดพลาด

๑๒. ควรกำชับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนให้ดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยเฉพาะประชาชนในอำเภอบันทึนบุรี มีประชาชนย้ายถิ่นฐานอยู่ตลอดเวลา การจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อแสดงตนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงควรตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นเชื่อว่า คงจะทำให้ประชาชนมีความรู้ทางการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตย และเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากขึ้น อันจะนำมาซึ่งความราบรื่น และมีเสถียรภาพในระบบรัฐสภาต่อไปในภายหน้า